

Wat kunnen wij in Zuid-Kennemerland doen voor
de vogelsoorten van de "RODE LIJST".

De Minister van Landbouw en Visserij heeft onlangs een lijst opgesteld van 49 vogelsoorten die in ons land met uitroeiing worden bedreigd of speciaal gevaar lopen. Met deze lijst geeft ons land gevolg aan een der bepalingen van de EG-Vogelrichtlijn (1979), die zegt dat de nationale regeringen van de Europese lidstaten een 'Rode lijst' van bedreigde soorten moeten opstellen. Veel andere landen hadden dit al eerder gedaan.

Ongeveer tegelijkertijd heeft de Nederlandse Vereniging tot Behoud van Vogels het boek 'Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland' uitgegeven. Dit boek geeft een beschrijving van 57 soorten (dat zijn er dus acht meer dan op de 'Rode lijst' voorkomen) die in ons land bedreigd worden of die voor ons land zeer karakteristiek zijn. Voor elk van de soorten worden in het boek aparte aanbevelingen gedaan om de bedreigingen te verminderen, wat in de meeste gevallen neerkomt op het scheppen of herstellen van de juiste levensomstandigheden (in hun broed-en/of voedselgebieden) voor deze soorten. De regering heeft laten weten, dat zij wil onderzoeken hoe in praktische zin kan worden bijgedragen aan de bescherming van de bedreigde soorten, bijv. door het maken van beschermingsplannen per soort.

De situatie in ons werkgebied.

Van de bedreigde soorten komen in Zuid-Kennemerland als broedvogel voor:

Geoorde Fuut	-Jaarlijks enkele paren in AW-duinen; incidenteel in Kennemerduinen.
Zomertaling	-Nog broedvogel in het poldergebied ten oosten van Haarlem 18 a 10 paar in sommige jaren enkele paren in A.W. duinen.
Bruine Kiekendief	-In sommige jaren broedvogel bij Halfweg en in Haarlemmermeer. Vroeger ook in duingebied.
Patrijs	-Broedvogel duinen, bollenstreek, Haarlemmermeerpolder, polders ten oosten van Haarlem, Ruigoord en Spaarnwouderbos. Gaat overal achteruit.
Porseleinhoen	-Incidentele broedvogel bij Halfweg.
Kluut	-Broedvogel Spaarnwoude, Ruigoord, op sommige plekken in Haarlemmermeer. Totaal enkele tientallen paren, maar achteruitgang door biotoopveranderingen Spaarnwoude.
Bontbekplevier	-Enkele broedparen Ruigoord.
Kemphaan	-Als broedvogel terug in Verenigde Binnenpolders in zeer klein aantal.
Watersnip	-In totaal enkele tientallen broedparen in Heksloot, Ver. Binnenpolders en polders ten westen van Ringvaart H'meer. Uit AW-duinen als broedvogel verdwenen.
Grutto	-In dezelfde gebieden als boven. Zeer sporadisch nog in AW-duinen. In polders vrij talrijk.
Tureluur	-Als boven. Waarschijnlijk niet meer in AW-duinen.

Velduil	-Vroeger broedvogel duinstreek. Vorig jaar vermoedelijk weer een broedgeval na lange afwezigheid.
Nachtzwaluw	-Sterk achteruitgegaan, thans nog 4 à 6 paar in Kennemerduinen/Duin en Kruidberg
IJsvogel	-Vroeger broedvogel op landgoederen met waterpartijen, Na lange afwezigheid, mogelijk de laatste jaren incidenteel een broedpoging.
Boomleeuwerik	-Broedt naar schatting met 30 à 40 paar in het middenduingebied.
Blauwborst	-Incidenteel broedt een enkel paar in Ruigoord.
Gekraagde Roodst.	-Sterk achteruitgegaan sinds jaren vijftig; handhaaft zich laatste jaren op een lager niveau.
Paapje	-Naar schatting nog ±40 paar in duingebied.
Tapuit	-Handhaaft zich goed in open duingebied. Naar schatting ±150 paar.
Rietzanger	-In geheel Z-Kennemerland ±20 paar. Enige toename in AW-gebied door vergroting rietstruweeloppervlak.
Grote Karekiet	-In sommige jaren nog broedvogel (1 paar) in AW-duinen.
Grasmus	-Sinds 1950 sterk achteruit, maar de laatste jaren weer geringe toename. In duingebied, maar ook in Sp'wouderbos.
Geelgors	-Vroeger tientallen paren in dui-en bollenstreek. In 1985 waarschijnlijk nog twee broedgevallen.

Veel vogels zijn deze eeuw als broedvogel uit Zuid-Kennemerland verdwenen. Daaronder bevinden zich Ooievaar, Woudaapje, Grauwe Kiekendief, Korhoen, Kwartelkoning, Strandplevier, Griel, Zwarte Stern, Kerkuil, Oeverzwaluw, Grauwe Klauwier en Roek.

Incidentele broedgevallen, bijvoorbeeld van Smient, Kwartel en Hop, zijn buiten beschouwing gelaten. Vorige eeuw broedden in Zuid-Kennemerland voorts nog de Buizerd en (incidenteel) de Wespendif.

Van de bedreigde soorten komt een aantal alleen als doortrekker of wintergast in Zuid-Kennemerland voor. We noemen de Roerdomp (vooral strenge winters), de Kleine Zwaan (in lage aantallen), de Krooneend (die steeds vaker wordt gezien), het Nonnetje (vooral in strenge winters) en de Blauwe Kiekendief (elk jaar diverse exemplaren in het duin). Jaarlijks worden ook Lepelaar, Smient, Kleine Rietgans en Toppereend waargenomen. De Ortolaan is doortrekker in klein aantal. Steeds minder wordt de Klapekster gezien.

Uit het bovenstaande blijkt dat Zuid-Kennemerland een aantal broedvogelsoorten heeft verloren, die vroeger als het ware als vanzelfsprekend in het duingebied voorkwamen. Verder is het heel duidelijk dat vooral het duingebied en de polders rondom Haarlem voor een aantal van de bedreigde soorten van grote betekenis zijn.

Behouden voor Zuid-Kennemerland.

Het zou een goede zaak zijn als wij, de Vogelwerkgroep Haarlem, ons proberen meer in te zetten voor de bescherming van de in Zuid-Kennemerland voorkomende soorten van de 'Rode Lijst'. Allereerst zal daarvoor een beter inzicht

in het voorkomen van deze soorten (in kwantitatieve zin) in ons werkgebied nodig zijn en wel van jaar tot jaar. We moeten onderzoeken of we kunnen komen tot plannen voor biotoopverbetering en/of -herstel, conform aanbevelingen zoals die in het boek van Vogelbescherming worden gedaan. We zouden voorstellen kunnen doen aan of zulke plannen wellicht kunnen maken met eigenaren/beheerders van terreinen in Zuid-Kennemerland. Wij zullen waar nodig daarbij zeker steun kunnen krijgen van deskundigen van Vogelbescherming en mogelijk ook van het Directoraat Natuur, Milieu en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw & Visserij, hetzelfde zou kunnen gelden voor deskundigheid die aanwezig is bij bijvoorbeeld Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Provincie Noord-Holland.

Het lijkt mij dat wij de plicht hebben alles in het werk te stellen om bedreigde soorten in Zuid-Kennemerland te behouden, de terreinen waar zij leven, broeden, hun jongen groot brengen en voedsel zoeken, voor verdere aantasting te behoeden en waar nodig te werken aan verbetering van hun leefgebieden. Ook zouden we moeten proberen de terugkeer van sommige soorten -ik denk bijvoorbeeld aan de IJsvogel en Oeverzwaluw in het duingebied en de Kerkuil in de Haarlemmermeer- te bewerkstelligen.

Wergroep Bedreigde Soorten.

Er zou een Wergroep Bedreigde Soorten in Zuid-Kennemerland in het leven moeten worden geroepen. Die wergroep zal altijd werk hebben: onderzoek, tellingen, kennisvergaring, contacten met deskundigen, met eigenaren (beheerders van terreinen en met diverse instanties, verder voorstellen en plannen maken, concrete maatregelen in sommige gevallen wellicht (deels) zelf uitvoeren en vooral continue betrokkenheid bij zorg voor dit grote probleemveld, dat de essentie raakt van vogelbescherming en daardoor van ons vogelaars-plezier.

Wie denkt een goede inbreng te kunnen leveren in zo'n wergroep en zich vervolgens daadwerkelijk wil (blijven) inzetten, vraag ik contact op te nemen met Piet van Vliet (02503-15835), Wim Sigma (023-384965) of ondergetekende (02526-73477). Wellicht kunnen we dan nog dit voorjaar bijeenkomen om de aanpak te bespreken en de eerste aanzetten tot het verdere werk te maken.

Jos Kluiters.

Het boek 'Bedreigde en karakteristieke Vogels van Nederland' geschreven door Eduard Osieck is verkrijgbaar in de Winkel van Vogelbescherming Nederland te Zeist. Prijs f22,50 (voor leden f17,50). Wie nog geen lid van Vogelbescherming is, moet dat maar gauw worden. Contributie f30,— per jaar (inclusief 6x per jaar het kleurentijdschrift 'Vogels'). Telefoonnummer Vogelbescherming 03404-25406.

Literatuur: Om Haarlem broedden wel twintig paar Ooievaars door Jan P.Strijbos en 'De Vogels van Zuid-Kennemerland' door W.J.Akkerman en drs.F.Niesen in 'Het Vogeljaar', maart 1966.